

Nicolae Iuga s-a născut pe 12 iunie 1953 în Săliștea de Sus, jud. Maramureș. A absolvit Facultatea de Filosofie a Universității din București în anul 1978. A fost profesor la Colegiul Național Dragoș Vodă din Sighet, ulterior lector CDA la Universitatea Babeș Bolyai din Cluj-Napoca. A susținut doctoratul în Filosofie la Universitatea Babeș Bolyai din Cluj-Napoca, sub îndrumarea profesorului Andrei Marga. Între 2003 și 2018, a fost conferențiar și respectiv profesor universitar titular la Departamentul de Științe Socio-Umane al Universității de Vest Vasile Goldiș din Arad. În prezent este cercetător științific asociat la Institutul de Filosofie Constantin Rădulescu-Motru al Academiei Române.

În domeniul filosofiei, este printre primii autori care publică studii asupra ideii de Etică globală, aparținând teologului german Hans Küng. A avut o activitate publicistică constantă în revistele culturale din România, fiind cotate printre cei mai importanți esești români contemporani. A publicat în premieră în literatura de specialitate din România, o prezentare monografică a ideii de cauzalitate emergentă, așa cum aceasta se manifestă în istorie. A mai realizat, tot în premieră, în tratare unitară, o Istorie a principalelor idei etice și pedagogice. De asemenea, plecând de la ideea de ansamblu a cărții lui Constantin Noica despre cele *Șase maladii ale Spiritului contemporan*, a elaborat o lucrare de anvergură intitulată *Șapte păcate împotriva Spiritului*. Este autor unic al peste 20 de cărți, dintre care 4 au fost publicate în limbile franceză și engleză la prestigioase edituri din Germania.

În anul 2017 i s-a decernat Premiul „Ion Petrovici” al Academiei Române.

Nicolae Iuga

Globalismul ca formă de colonialism la începutul secolului XXI

LIMES

2020

Editor: MIRCEA PETEAN

Coperta: OANA STEPAN

Foto copertă: Vadim Ghirda, fotograf român,
corespondent Associated Press

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
IUGA, NICOLAE

Globalismul ca formă de colonialism la începutul
secolului XXI / Nicolae Iuga. - Florești : Limes, 2019
ISBN 978-606-799-307-3

821.135.1

© Copyright Editura Limes

Str. Castanilor, 3

407280 Florești, jud. Cluj

Tel. : 0264-544109; 0723-194022

e-mail: edituralimes2008@yahoo.com

www.edituralimes.ro

CUPRINS

În loc de *Introducere*: ce anume pune lumea în mișcare? ... 7

1. Din istoria colonizărilor europene, secolele XVI-XX	
1.1. Europa în migrație spre Vest, Francisco Pizarro.....	11
1.2. Europa în migrație spre Est, de la Vasco da Gama la companiile capitaliste.....	16
1.3. Colonizarea prin război a Indiei și a Chinei în sec. al XIX-lea.....	24
1.4. Trăsăturile Colonialismului clasic.....	34
2. Șovinismul de mare putere	37
2.1. Șovinismul sovietic fundamentat pe internaționalismul proletar.....	38
2.2. Șovinismul american contemporan fundamentat pe globalism	40
2.3. Retorica legitimării bolșevismului, nazismului și neoconservatorismului.....	50
2.4. Retorica legitimării hegemoniei SUA	59
2.5. Impactul globalismului asupra confesiunilor religioase ...	70
3. Colonialismul contemporan.....	93
3.1. Practica asasinatului economic	93
3.2. Organizarea de lovituri de stat în scopul colonizării... ..	96
3.3. Adaptarea suprastructurii politice din colonii. Cazul României	112
3.4. Despăgubiri de război către URSS și taxe de protecție către SUA	122
3.5. Colonizarea instituțională și mentală a României	130

devastat Europa secole de-a rândul, dar se vorbește mai puțin sau chiar deloc despre o migrație în sens invers, o migrație a popoarelor europene din secolele XVI – XIX atât spre Vest cât și spre Est, având ca rezultat „colonizarea” celorlalte continente și exploatarea cruntă a populațiilor băștinașe. Popoarele migratoare asiatice au ajuns în Europa oarecum fortuit, din cauza Marelui Zid Chinezesc. Inițial aceste popoare nomade și războinice, în căutare de noi pășuni pentru turmele lor, s-au pus în mișcare din centrul Asiei spre sudul acestui continent, dar s-au lovit de Zidul Chinezesc. Această construcție gigantică, cu o lungime totală de peste 20.000 de km, a fost orientată pe direcția Est – Vest tocmai spre a opri popoarele migratoare să meargă spre Sud și a orientat la rândul ei nestăvilitul șuvoi migrator spre Vest, până în Europa. Consecințele au fost, între altele, prăbușirea Imperiului Roman și o perioadă de anarhie și decădere a Europei pentru câteva sute de ani.

1. Din istoria colonizărilor europene, secolele XVI – XX

1.1. Europa în migrație spre Vest, Francisco Pizzaro

Timp de câteva sute de ani, în perioada secolelor XVI – XIX, marile puteri europene își vor crea întinse imperii coloniale. Primele puteri au fost Spania și Portugalia, care și-au creat imperiile în urma marilor descoperiri geografice, au urmat apoi Olanda, Marea Britanie și Franța. Dincolo de iluziile create de limbajul apologetic și propagandistic, religios sau politic, dincolo de demagogia care vorbea de nevoia de creștinare și civilizare a „sălbaticilor”, miza principală a fost jefuirea bogățiilor fabuloase din noile teritorii.

Spaniolul Francisco Pizzaro (1478-1541) poate fi considerat prototipul conchistadorului, al cuceritorului lumii noi, un militar puternic și îndrăzneț, analfabet și needucat, crud și viclean, dar fanatic religios, duplicitar și setos de aur. Campania din anul 1530, de cucerire a Imperiului Incaș cu centrul imperial situat în zona statului Peru de azi, a fost considerată o aventură periculoasă de către guvernatorul spaniol din Panama și, în consecință, nu a fost aprobată. În aceste condiții, Pizzaro nu numai că a decis să meargă mai departe, dar a și dat foc celor două corăbii pe care le avea, ca să își taie singur, lui și puținilor oameni care îl urmau, orice posibilitate și orice cale de

întoarcere¹. Au continuat călătoria în lungul coastelor peruviene pe plute din bușteni făcute după metoda băștinașilor, prevăzute cu pânze din trestii împletite.

În Imperiul Incaș, Pizzaro și oamenii lui au avut avantajul întâmplător că au nimerit în toiul unui război civil fratricid. Regele Atahualpa al XIV-lea, care avea totodată și statut de zeu al incașilor, tocmai a reușit să învingă partida adversă și să îl execute pe fratele său, pretendent și el la tron. Atahualpa avea o armată de 80.000 de oameni, adăpostiți în orașul fortificat Cuzco, iar Pizzaro avea 168 de oameni, 62 de cai și câteva arme primitive de foc. Situația în care se aflau spaniolii era critică și ilustra o dilemă perfectă. Dacă ar fi înaintat, incașii ar fi văzut cât sunt de puțini, ar fi năvălit asupra lor și i-ar fi ucis. Iar dacă s-ar fi retras, incașii le-ar fi tăiat retragerea, i-ar fi capturat și ucis. Incașii nu mai credeau că spaniolii sunt zeități venite din altă lume, pentru că spionii lor i-au văzut deja în timp ce își făceau nevoile², de unde au tras încheierea că și ei sunt oameni ca oricare alții și, deci, pot fi uciși. Atunci mica armată a lui Pizzaro a recurs la viclenie, pentru a organiza o ambuscadă. Au ocupat orașul Cajamarca, alungându-i pe localnici. Apoi l-au invitat aici pe regele Atahualpa al XIV-lea pentru anumite discuții.

Fiind pe teren propriu și încrezător în forțele sale, Atahualpa a venit la întâlnirea cu micul grup al lui Pizzaro, însoțit de o gardă personală de nu mai puțin de 7.000 de soldați. Pizzaro a propus ca ambele tabere să

¹ W. H. Prescott, *The History of the Conquest of Peru*, Digireads.com Publishing, 2011.

² Juan de Betanzos, *Narrative of the Incas*. Austin University of Texas Press, 1996.

abandoneze armele, ca semn de încredere reciprocă absolută, cerere acceptată de către partea incașă. Soldații din garda lui Atahualpa au păstrat asupra lor numai un fel de mici topoare cu rol ceremonial. Spaniolii erau ascunși în clădirile care înconjurau piața goală din centrul orașului, iar caii și călăreții se aflau pe aleile care se deschideau în piață. Armele de foc de care dispuneau erau archebuze și patru tunuri instalate într-o clădire. Au așteptat ca Atahualpa să se apropie de clădirea în care era ascunsă artileria. Din clădire, în locul lui Pizzaro, a ieșit un preot însoțit de un interpret care s-a apropiat de rege și s-a anunțat ca emisar al lui Dumnezeu, cerându-i să accepte religia catolică și să îl recunoască pe regele Spaniei ca suveran și conducător al său. Atahualpa nu a răspuns imediat, ci i-a oferit preotului o ceașcă de aur cu o băutură sacră, parte a unui ritual diplomatic dar, deoarece nu era vorba de cuminecătură, arogantul preot european a vărsat prețioasa băutură pe jos. Regele Inca, deși s-a simțit insultat, a cerut totuși detalii cu privire la credințele spaniolilor, iar preotul i-a dat o serie de explicații și, în final, i-a dăruit o Biblie. Incașul, care nu a mai văzut cărți până atunci și a fortiori nici nu știa să citească în alfabet latin, a examinat obiectul și l-a aruncat jos, ca să-i întoarcă spaniolului insulta³. La acest gest de profanare a Bibliei, de mare efect emoțional pentru creștini, Pizzaro a dat semnalul atacului. Călăreții lui Pizzaro, care au constituit un puternic șoc cultural pentru amerindieni, au ieșit în galop din ascunzătoare și infanteria a tras cu armele de foc, caii și armele de foc nefiind cunoscute de către băștinași. În momentul de

³ T. C. Yupanqui, *An Inca Account of the Conquest of Peru*, Boulder University Press of Colorado, 2005.

stupefacție care a urmat, au fost uciși dintr-odată foarte mulți soldați din apropierea regelui, garda regală a intrat în derută și s-a retras, iar regele a putut astfel să fie făcut prizonier de către oamenii lui Pizzaro. Apoi întreaga armată încașă de 80.000 de oameni care, după mentalitatea băștinașilor nu putea să lupte fără rege, s-a predat celor o sută șazeci și opt de spanioli.

Au urmat tratative pentru răscumpărarea regelui Atahualpa din prizonierat. Pizzaro a pretins o cantitate uriașă de aur, cât să umple complet o cameră de 5 x 7 metri și înaltă de 2,4 metri, în unitățile noastre de măsură de azi. În Imperiul Incaș de atunci aurul se afla în cantitate mare și, în consecință, nu avea valoarea așa de mare pe care o avea în Europa. Regele Atahualpa s-a ținut de cuvânt și supușii săi au umplut în timp de două luni camera respectivă cu aur. În schimb Pizzaro, după ce a preluat această uriașă cantitate de metal prețios, nu numai că nu l-a eliberat pe valorosul său prizonier ci, mai mult, sub un pretext oarecare l-a judecat după „valorile europene” pentru uciderea fratelui său în timpul războiului civil, l-a găsit vinovat și l-a condamnat la moarte. Inițial, Pizzaro a vrut să îl ardă pe rug ca eretic, dar Atahualpa, îngrozit la gândul chinurilor focului, l-a implorat pe învingătorul său să nu o facă, iar Pizzaro, umanist fiind, a fost de acord să îl boteze creștin, pentru ca apoi să îl execute prin spânzurare. Consecința principală a fost că incașii, un popor cu anumite valori proprii, oameni naivi și sinceri, care respectau cu sfințenie cuvântul dat, au fost puternic șocați de acest fel de a fi al europenilor și cu acest comportament perfid s-a inaugurat de fapt, din punct de vedere moral, partea de sud din „lumea nouă”.

Pentru administrarea teritoriului și pentru controlarea populației indigene, monarhia spaniolă a instituit un sistem numit „encomienda”⁴. Regele acorda conchistadorilor anumite teritorii în vederea spoliei, iar cel care primea teritorii de la rege, numit „encomendero”, un fel de mandatar al regelui, trebuia să asigure „siguranța și bunăstarea indienilor” ce locuiau pe teritoriile respective, fapt care rămânea în cel mai bun caz un simplu deziderat pios și o alegație pur demagogică. Totodată, mandatarul avea obligația să le asigure băștinașilor „protecție” și să îi „evangelizeze”. Pentru „protecția” oferită și pentru serviciile de îndoctrinare religioasă, amerindienii plăteau un fel de impozit, în bani, în produse sau în muncă. Nu se poate să nu remarcăm asemănarea izbitoare și identitatea de esență cu ceea ce se întâmplă azi, când locul conquistadorului spaniol a fost luat de către SUA. În Europa de Est, Statele Unite pretind că asigură locuitorilor acestor țări „protecție” împotriva Rusiei, tot SUA fiind cele care provoacă Rusia, și că trebuie să-i îndoctrineze ideologic pe băștinași, adică să le spele creierul cu evanghelia pretinselor „valori transatlantice”. Practica de a plăti un impozit în muncă, existentă în Imperiul Incaș înainte de venirea europenilor, a permis consolidarea și generalizarea sistemului de muncă forțată. Pentru crearea sistemului și pentru a asigura buna lui funcționare, colonizatorii au colaborat cu elitele locale, numite „curacas”, adică persoane care se îngrijeau de strângerea impozitelor pentru europeni, un fel de „cozi de topor” cum ar veni pe românește. Aceste elite colectau impozitele contra unei remize procentuale.

⁴ <https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/imperiul-colonial-spaniol>

Astfel, colonizatorii nu doar că au putut să jefuiască în voie aurul și alte bogății ale Americii de Sus, ci au putut totodată, prin sistemul muncii forțate și al cozilor de topor, să exploateze la sânge forța de muncă locală. Și acesta nu a fost decât începutul.

1.2. Europa în migrație spre Est, de la Vasco da Gama la companiile capitaliste

Tot aur și sclavi au vrut inițial să obțină exploratorii europeni, începând cu cei portughezi, care au navigat în lungul coastelor Africii în căutarea unui drum pe Oceanele lumii spre India. Dar au mai vrut și altceva, anume mirodenii. Aur se mai găsea și în America de Sud și sclavi se mai găseau și în Africa, dar mirodenii fascinante se găseau numai în Orientul îndepărtat, în fabuloasa și exotica Indie. Așa se face că navigatorii temerari au plecat să caute rute maritime spre noul continent, pentru că febra aurului a fost urmată de febra mirodeniilor. Occidentul avea nevoie ca nervii gustativi să fie excitați cu mirodenii⁵ și, o dată cu explorarea Orientului, apar nevoi noi. Femeile au nevoie de parfumurile plăcute mirositoare ale Arabiei, de finele mătăsurii chinezești, de perle și diamante din India. Farmaciștii europeni au și ei nevoie de opiu, camfor, droguri și tot felul de rășini exotice pentru prepararea unor prafuri tămăduitoare sau licori vătămătoare. Mirodeniile și produsele orientale în genere se vând în Europa cu profituri uriașe. Chiar și austeră Biserica Catolică are nevoie de o cantitate tot mai mare de

⁵ Stefan Zweig, *Magellan*, Editura Albatros, București, 1972, p. 8.

tămâie de bună calitate, cu miros de bună mireasmă duhovnicească, tămâie care nu se putea procura de altundeva decât tot din Orient. Astfel, lumea este din nou pusă în mișcare, de data asta spre Răsărit.

Aici, în cazul marilor descoperiri geografice, trebuie să mai avem în vedere încă ceva, în afară de resorturile economice care îi pun pe oameni în mișcare, anume credința puternică a descoperitorilor în ceea ce întreprind, în realitatea a ceea ce caută. Bartolomeu Diaz a crezut cu toată ființa lui că trebuie să existe o posibilitate de a ocoli continentul african pe la sud, navigând pe mare. E adevărat, a fost ajutat și de o întâmplare ieșită din comun, creată parcă anume de către divinitate, o furtună teribilă i-a purtat în necunoscut corăbiile care nu mai puteau fi controlate de către navigatori și această furtună l-a ajutat să depășească punctul extrem sudic al Africii, numit Capul Bunei Speranțe, pentru ca după aceea să poată naviga spre nord, pe lângă coastele estice ale continentului african. Urmașul său, Vasco da Gama a crezut cu aceeași tărie că, navigând din estul Africii tot spre Răsărit, va putea să ajungă în India. Iar vreo douăzeci de ani mai târziu Magellan a crezut, la fel, că navigând neabătut spre Vest, va putea face înconjurul globului pământesc și va ajunge din nou în punctul de plecare, în virtutea faptului că, mai credea el, pământul este rotund. A plecat din portul Sevilla în anul 1519 cu o flotă de cinci nave și un total de 237 de marinari încercați, din care o singură navă cu doar 18 supraviețuitori a ajuns în portul de plecare, Sevilla, în 1522, după trei ani și o lună de călătorie, Magellan însuși pierzându-și viața în expediție, parcă spre a ilustra afirmația poetului care zicea că omul nu-i decât măsura unui drum de împlinit. Credința în genere în Dumnezeu

care ne ajută și în dracul care pune în mișcare forțe malefice adverse, furtuni sau molime ucigătoare, precum și credința particulară în existența unor obiecte fizice necunoscute încă în experiență, de exemplu în faptul că pământul e rotund sau că trebuie să existe o cale maritimă care să ducă din Europa în India, și-au avut și ele eficiența lor.

Vasco da Gama (1460-1524) a fost un explorator mai norocos decât alții, dar și un mai bun diplomat. Data fiind dimensiunea nemaipomenită a călătoriei sale din Portugalia până în India, cu ocolirea Africii pe la sud, care dus-întors depășea lungimea ecuatorului, el a fost nevoit să facă dese acostări pentru provizii de hrană și apă dulce și nu întotdeauna a fost primit cu ospitalitate. Așa s-a întâmplat în Mozambic, pe coasta de Est a Africii, unde sultanul locului nu a fost mulțumit cu darurile care i-au fost oferite și a căutat să-i jefuiască și să-iucidă pe spanioli. Vasco da Gama și oamenii săi au reușit să fugă din Mombasa și să-și acopere retragerea, trăgând cu tunurile de pe corăbia asupra mulțimii de băștinași, care au cedat în fața acestor arme necunoscute și înspăimântătoare⁶.

Următoarea escală, mai norocoasă, a făcut-o la vreo 120 km mai spre nord în portul Malindi, în Kenya de azi. Locuitorii din Malindi se aflau în conflict cu cei din Mombasa, iar Vasco da Gama a speculat diplomatic ostilitatea dintre cele două orașe și aici spaniolii au fost bine primiți. Aveau însă un inamic omniprezent pe mare, anume negustorii arabi, care nu vedeau cu ochi buni intrarea unor străini europeni pe post de concurență în comerțul cu mirodenii. Au purtat lupte navale cu arabii,

⁶ <http://www.oldnewspublishing.com/dagamma.htm>

care aveau nave mai multe, mai mici și mai ușor manevrabile, dar nu aveau tunurile spaniolilor. I-au bătut pe arabi și au luat inclusiv prăzi de la învinși, ceea ce le-a atras reputația proastă de pirați. Nici băștinașii din Malindi nu se aveau bine cu navigatorii arabi, așa că Vasco da Gama a găsit printre ei călăuze și traducători care cunoșteau cum bat vânturile musonice și care l-au condus până în India. Expediția sa a părăsit Malindi pe 24 aprilie 1498 și în mai puțin de o lună a traversat Oceanul Indian și a acostat pe coasta vestică a Indiei, la Calicut, statul Kerala.

Regele aceluia stat indian i-a primit pe străini cu ospitalitate deosebită și cu o ceremonie militară impresionantă⁷, dar la întrebarea: „Ce te-a adus aici?”, Vasco da Gama a răspuns neinspirat că a venit să caute mirodenii. În consecință, regele indian nu l-a mai tratat pe da Gama ca pe un ambasador regal, ci ca pe un simplu comerciant. Cadourile pe care le-au putut oferi europenii – mantii stacojii, arme, vase de aramă, butoaie cu miere de albine – nu i-au impresionat deloc pe reprezentanții străvechilor civilizații ale Indiei. Pentru mirodenii, indienii le-au cerut spaniolilor aur și argint, iar pentru mărfurile pe care ar fi vrut să le vândă acolo le-au cerut să plătească taxe vamale. Comercianții arabi rivali i-au sugerat regelui indian că spaniolii ar fi o simplă bandă de pirați, fapt ce nu era foarte departe de adevăr⁸.

După trei luni, Vasco da Gama a fost nevoit să facă drumul întors din această primă călătorie a sa în India.

⁷ Glenn J. Ames, *Vasco da Gama: Renaissance Crusader*. Longman, 2004.

⁸ M. G. Narayanan, *Calicut: The City of Truth*, Calicut University Publications, 2006.